

Sygn. akt VI Ca 297/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20.04.2017r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący-Sędzia SO Karol Kołodziejczyk

po rozpoznaniu w dniu 20.04.2017r. w Częstochowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. (...) z siedzibą w V.

przeciwko E. T.

roszczenie z umowy pożyczki

na skutek apelacji powoda R. (...) z siedzibą w V.

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 2 grudnia 2016r.

sygn. akt I C 1366/16

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zawierciu z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ca 297/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 2 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Zawierciu oddalił powództwo R. (...) z siedzibą w V. przeciwko E. T. o zapłatę.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że R. (...) z siedzibą w V. wniosła o zasądzenie od E. T. 1 048,80 zł z odsetkami i kosztami procesu. Dochodzona należność wynikała z zawartej przez pozwaną z (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (działającą później pod firmą (...) spółka z o.o.) umowy pożyczki zawartej przez internet Ramowej Umowy Pożyczki z 6 listopada 2014 r. w wysokości 800 zł. Na dochodzoną kwotę składało się także 208,80 zł opłaty administracyjnej. Powód podniósł, że pozwana nie spłaciła powyższej pożyczki a działania windykacyjne poprzednika prawnego powoda nie przyniosły skutku. Powód powołał się na umowę przelewu z 30 grudnia 2014 r., na mocy której nabył od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wierzytelność przysługującą mu wobec pozwanej.

Ponieważ pozwana nie stawiała się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę ani nie żądała przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności oraz nie składała w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie, Sąd Rejonowy w oparciu o treść art. 339 § 1 k.p.c. w zw. z art. 340 k.p.c. wydał wyrok zaoczny. Zgodnie z treścią art. 339 § 2 k.p.c., w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Powód, powołując się na umowę przelewu wierzytelności z 30 grudnia 2014 r., nie załączył dokumentu świadczącego o takim przelewie. Do akt zostało złożone potwierdzenie transakcji kredytowego instrumentu pochodnego (swapu ryzyka kredytowego) z 2 stycznia 2015 r., z którego wynika, że strony dopiero zawarły umowę przelewu wierzytelności. Samo zaś przedsądowe wezwanie przez powoda pozwanej do zapłaty nie może świadczyć, że skutecznie nabył dochodzoną w niniejszym postępowaniu wierzytelności.

Z powyższego – zdaniem Sądu Rejonowego - wynika, że uzasadnione wątpliwości budziła legitymacja procesowa powoda. Legitymacja procesowa to wynikająca z prawa materialnego kwalifikacja danego podmiotu do występowania w konkretnym procesie w charakterze strony. Brak legitymacji procesowej prowadzi zaś do oddalenia powództwa.

Powyższy wyrok powód zaskarżył w całości, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 233 §1 k.p.c., polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów, poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów zgromadzonych w sprawie, polegającą na odmowie przyznania przedłożonym przez powoda dokumentom jakiegokolwiek waloru dowodowego w warunkach ewidentnej bierności ze strony pozwanego, co w konsekwencji doprowadziło do uznania przez Sąd, że powódka nie udowodniła roszczenia,

2. art. 339 § 2 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że przytoczone przez powoda twierdzenia budzą uzasadnione wątpliwości, co z kolei wyklucza możliwość przyjęcia za prawdziwe twierdzeń powoda,

3. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że w niniejszej sprawie ciężar dowodu spoczywa wyłącznie na powódce,

4. art. 230 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie, pomimo istniejących ku temu przesłanek i brak uznania przez Sąd, iż w związku z niewypowiedzeniem się pozwanego co do twierdzeń powoda wskazanych w pozwie, fakty te powinny zostać uznane przez Sąd za przyznane.

5. art. 245 k.p.c., poprzez błędne uznanie, że dokumenty przedłożone przez stronę powodową w niniejszej sprawie nie stanowią dokumentów.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

1. art. 509 par. 1 k.c. w zw. z art. 60 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie, prowadzące w konsekwencji do uznania, że powód nie udowodnił swojego roszczenia, nie wskazując w sposób zindywidualizowany pożyczki, której przelew wierzytelności został dokonany,

2. art. 511 k.c. w zw. 74 par. 1 k.c., poprzez przyjęcie, że umowa zawarcia cesji może być zawarta wyłącznie w ustalonej formie.

Mając na uwadze powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zaskarżony wyrok nie może się ostać.

Należy przede wszystkim podzielić zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 339 § 2 k.p.c. W przepisie tym określono podstawę faktyczną wyroku zaocznego. Sąd - jeżeli nie ma uzasadnionych wątpliwości - zobligowany jest do uznania podanej przez powoda podstawy faktycznej (tj. twierdzeń powoda o okolicznościach faktycznych) za zgodną z prawdą bez przeprowadzania postępowania dowodowego. W art. 339 § 2 nie chodzi o prawne domniemanie prawdziwości

twierdzeń powoda, gdyż domniemania prawne wiążą sąd (art. 234), natomiast w tym przypadku wiązanie nie zachodzi, skoro sąd ocenia, czy okoliczności nie budzą uzasadnionych wątpliwości albo nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Chodzi tu raczej o fikcję (zob. orzeczenie SN z dnia 5 lipca 1958 r., 3 CR 448/58, RPEiS 1959, z. 3, s. 346) albo domniemanie przyznania okoliczności faktycznych przez pozwanego (por. zbliżone stanowisko M. Jędrzejewskiej (w opracowaniu K. Weitz) (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 2, red. T. Ereciński, s. 82; zob. też K. Piasecki (w:) Kodeks postępowania cywilnego..., t. 1, red. K. Piasecki, s. 1575; odmiennie W. Siedlecki, Zasady wyrokowania w procesie cywilnym, Warszawa 1957, s. 23-24; B. Bładowski, Metodyka pracy sędziego cywilisty, Warszawa 2005, s. 225; R. Więckowski, Wyrok zaoczny..., s. 93).

Jeżeli zachodzą okoliczności wskazane w art. 339 § 2 k.p.c., uniemożliwiające przyjęcie przez sąd za prawdziwe twierdzeń powoda o okolicznościach sprawy, sąd przed rozstrzygnięciem sprawy musi przeprowadzić postępowanie dowodowe celem wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości co do faktów bądź ustalenia, czy powód nie zmierza do obejścia prawa. W tym celu potrzebne może okazać się także dopuszczenie dowodu nie wskazanego przez powoda (art. 232 k.p.c.). Wyrok wydany po przeprowadzeniu postępowania dowodowego jest wyrokiem zaocznym.

W świetle powyższego, za wątpliwe trzeba uznać zastrzeżenia Sądu I instancji w zakresie legitymacji procesowej powoda. Te zastrzeżenia wywiódł Sąd – jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – z braku dokumentu świadczącego o przelewie, a więc de facto z nieudowodnienia nabycia przedmiotowej wierzytelności. Tymczasem, w warunkach zaoczności na powodzie nie spoczywał ciężar udowodnienia roszczenia. Sąd w takim wypadku winien przyjąć za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych bez potrzeby ich udowadniania przez powoda (o ile – oczywiście – twierdzenia te nie budzą uzasadnionych wątpliwości oraz nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa). Sąd winien natomiast ocenić, czy okoliczności te uzasadniają należycie żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów.

Jeśli Sąd miał wątpliwości co do przedstawionego przez powoda stanu faktycznego, to stosownie do fazy postępowania należało powoda wezwać do uzupełnienia podstawy faktycznej żądania, tak, by spełnione zostało minimum art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. Wszystko przemawia za tym, że wątpliwości Sądu dotyczyły bardziej nieudowodnienia okoliczności faktycznych, niż jego "uzasadnionych wątpliwości" w rozumieniu art. 339 § 2 k.p.c., a nie są to kwestie tożsame. Poza tym, w uzasadnieniu Sąd Rejonowy powołuje się na dokumenty załączone do pozwu – w sytuacji, gdy nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego, co – jak wskazano powyżej – było niezbędnym do oddalenia powództwa.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd I instancji nie poczynił również żadnych ustaleń faktycznych, co jest mankamentem uniemożliwiającym przeprowadzenie kontroli przez sąd odwoławczy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 lutego 2017 r. IV CZ 112/16, co do zasady, w systemie apelacji pełnej wszelkie nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa materialnego czy procesowego, poza wskazanymi w art. 386 § 2 i 386 § 4 k.p.c. powinny być, załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym. Jednak do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi również w sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych. Przenoszenie w takiej sytuacji procesowej ciężaru konstruowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia do sądu drugiej instancji wypaczałoby sens dwuinstancyjnego postępowania sądowego zagwarantowanego stronom w art. 176 ust. 1 Konstytucji (LEX nr 2269093).

Orzeciono na podstawie art.386 par.4 k.p.c.